ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Вченої ради
Навчально-наукового інституту
психології та соціального захисту
Василь КАРАБИН
«_02_» _вересня_____ 2020 р.

ОК 2.1.7 ЛЕКСИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ

ПРОГРАМА
навчальної вибіркової дисципліни

підготовки бакалавра
спеціальності 035 Філологія

за освітньою програмою: Переклад з англійської мови

Львів
2020 рік

Розробники програми:
Тищенко О.В. професор кафедри іноземних мов та перекладознавства, докт.філол. н.
Маланюк М.С. ст. викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства

Рецензент: *Андрейчук Н.І., заступник завідувача кафедри перекладознавства імені Г. Кочура ЛНУ ім Івана Франка, професор, доктор філологічних наук*

Програму рекомендовано кафедрою *іноземних мов та перекладознавства*

Протокол від " *27* " *серпня* 20*20* року № *1*

Завідувач кафедри *іноземних мов та перекладознавства*

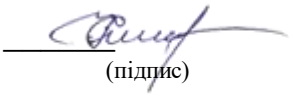

(підпис) *Олег ТИЩЕНКО* (ім'я та прізвище)

Схвалено Вченою радою навчально-наукового інституту *психології та соціального захисту*

Протокол від "*02*" *вересня* 20*20* року № *1*

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни **“Лексичні аспекти перекладу”** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 035«Філологія».

Навчання перекладу має інтегрувати найкращі досягнення теорії та практики усного і письмового суспільно-політичного, науково-технічного та художнього перекладу, врахувати положення теорії мовної комунікації, психолінгвістики, базуватися на принципах лінгводидактики, оскільки на перший план виходить надзвичайно складне завдання - навчити студентів умінню не тільки адекватно передавати загальний смисл вихідних текстів різної тематики і стилів (з чим перекладач стикається щоденно у своїй діяльності), а й точно і грамотно перекладати специфічні поняття, терміни, скорочення, прецизійні слова в різних галузях в усному і письмовому мовленні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні лексичні трансформації: компресія; компенсація; генералізація; конкретизація; антонімічний переклад; описовий переклад; логічний розвиток понять для досягнення еквівалентності у всіх видах технічного та художнього перекладу.

Міждисциплінарні зв’язки: здійснюються з іншими практичними дисциплінами, які націлені на освоєння іноземних мов. Це, перш за все, “Практичний курс основної іноземної мови та мови технічного спрямування”, “Вступ до перекладознавства”, “Галузевий та науково- технічний переклад”, “Практичний курс української мови та редагування”

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Лексичні проблеми науково-технічного тексту

Змістовий модуль 2. Способи перекладу лексичних одиниць.

Змістовий модуль 3. Перекладацькі лексичні трансформації.

Змістовий модуль 4. Переклад префіксальних, суфіксальних та складних термінів. Засоби передачі абревіатур і умовних позначок у перекладі.

Змістовий модуль 5. Переклад образно-стилістичних засобів, слів–реалій, власних назв, культурем, семантико-граматичних і прагматичних одиниць у художньому тексті.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Основною метою викладання курсу «**Лексичні аспекти перекладу**» є всебічний розвиток лінгвістичного, соціолінгвістичного, психолінгвістичного і прагматичного компонентів перекладацької комунікативної компетенції, яка об'єктивується високим професійним рівнем виконання різноспрямованих за цільовою мовою (українська та англійська) форм та видів перекладу,

розгалужених за сферами і ситуаціями усної та письмової мовленнєвої діяльності перекладача як комуніканта-посередника.

1.2.Основними завданнями вивчення дисципліни „ **Лексичні аспекти перекладу**” є

- засвоєння різних видів усного та письмового перекладу лексичних одиниць англійською і українською мовами;
- формувати термінологічний апарат і основні положення теорії письмового і усного перекладу;
- удосконалити комунікативні уміння й навички розрізняти лексичні та стилістичні розбіжності систем англійської та української мов, а також соціолінгвістичні фактори і прагматичні настанови, які впливають на процес та результат перекладу як виду мовленнєвої діяльності;
- розпізнавати перекладацькі стратегії, основні моделі перекладу, номенклатуру і сутність трансформаційно-адаптивних засобів та способів їх використання задля забезпечення еквівалентності та прагматичної адекватності цільового тексту;
- формувати у бакалаврів сучасні уявлення про вимоги до оформлення різних видів перекладу;

1.3. Програмні результати навчання:

- використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;
- знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- характеризувати діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчається, описувати соціолінгвальну ситуацію;
- використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя;.
- здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;
- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв’язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться *90* годин / *3* кредити ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ЛЕКСИЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ

Тема 1.1. Головні лексичні та термінологічні проблеми перекладу.

Тема. 1.2. Спеціальні значення загальнонародних слів у науково-технічних текстах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ.

Тема 2.1. Словникові відповідники. Перекладацькі лексичні трансформації клад неоднозначних слів.

Тема. 2.2. Транскодування. Калькування. Констектуальна заміна. Смисловий розвитокю Антонімічний переклад. Описовий переклад.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Тема. 3.1. Конкретизація значення слова. Генералізація значення слова. Додавання та вилучення слова.

Тема. 3.2. Заміна слова однієї частини мови на іншу. Перестановка слова.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.
ПЕРЕКЛАД ПРЕФІКСАЛЬНИХ, СУФІКСАЛЬНИХ ТА СКЛАДНИХ ТЕРМІНІВ, АБРЕВІАТУР

Тема. 4.1. Науково-технічні терміни та труднощі їх перекладу. Переклад новітніх авторських термінів, що подаються в лапках

Тема. 4.2. Переклад префіксальних термінів Терміни з префіксами after-, all-, co-,counter-, cross-, diss-, ex-, extra-, etc.

Тема. 4.3. Переклад, суфіксальних та складних термінів. Терміни з суфіксом –er, -free, -ism, - less, - like, -oid, - ologist, - worthy. Особливості перекладу абревіатур та скорочень. Переклад умовних позначень.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.
ПЕРЕКЛАД ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ, СЛІВ–РЕАЛІЙ, ВЛАСНИХ НАЗВ, КУЛЬТУРЕМ, СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНИХ І ПРАГМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ.

Тема. 5.1. Переклад слів-реалій. Переклад назв. Назви журналів, підприємств, громадських та наукових організацій. Географічні назви.

Тема. 5.2. Загальний елемент у складі назв. Антропоніми, назви книг, заголовки статей. Переклад власних назв, культурем та реалій у художньому тексті. Особливості перекладу образно-стилістичних і прагматичних засобів. Типи

лексико-граматичних трансформацій фразеологізмів, стійких порівнянь та паремій у художньому (фольклорному) тексті.

Тема. 5.3. Переклад поштової адреси. Переклад Іншомовних слів та виразів.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. **Переклад англійської наукової і технічної літератури**. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми: [підручник] / В.І. Карабан - Вінниця, Нова книга, 2004. - 576 с.
2. **Англійська мова. Хрестоматія «Практика перекладу з основної іноземної мови науково-технічної літератури»**./ А.Г. Гудманян, О.М. Журавльова, О.В. Каширська, І.А. Колодій. - К.: НАУ, 2005. - 80 с.
3. **Загальний курс науково-технічного перекладу** / Коваленко А.Я.. - К.:«Фірма «ІНКОС», 2002. - 320 с.
4. **Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)**: [підручник] / І.В Корунець.- Вінниця. Нова Книга, 2003. -448 с.
5. **Литвин І. М. Перекладознавство. Науковий посібник.** – Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013.

Допоміжна

1. **Корольова Т., Пєліна О., Дружина Т.** Особливості перекладу українських ідеонімів англійською мовою // Studia slawistyczne: etnolingwistyka i międzykulturowa komunikacja, Zeszyt IV, Lublin: KUL, 2017. S. 431-439.
2. **Королева Т. М., Логвина Я., Таркан Т.** Оценка качества перевода художественного текста // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2013. № 17. С. 87-93.
3. **Malaniuk, M**.."Quantitative Equivalence Level in Poetry Translation Kulchytskyi, I., Tsiokh, L., Malaniuk, M. 2018 IEEE 13th International Scientific and Technical Conference on Computer Sciences and Information Technologies, CSIT 2018 - Proceedings, 2018, 2, pp. 51–54, 8526715 Volume 2 IEEE Catalog Number: ISBN: CFP18D36-POD 978-1-5386-6465-0 https://orcid.org/0000-0002-1290-0407 SCOPUS
4. **Коломієць Л.В**. Поетичні твори Т. С. Еліота «The Love Song of J. Alfred K61 Prufrock» та «The Waste Land» у перекладах Остапа Тарнавського (в зіставленні з іншими українськими та російськими перекладами). - Черкаси: ЧДТУ, 2007. - 88 с.
5. **Некряч Т.Є., Чала Ю.П.** Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Для студентів перекладацьких факультетів вищих навчальних закладів: Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2008. 200 с.

6. **Нелюбин Л.Л.** Толковый переводоведческий словарь / Л.Л. Нелюбин. — 7-е изд., стер. — М. : Флинта : Наука, 2016. — 320 с.
7. **Тищенко О**. Обрядова термінологія шлюбу: перекладні еквіваленти паремій, семантична динаміка та ціннісні концепти // “Studia Linguistica” Київ: КНУ 2020. С.261-277. Тищенко О., Маланюк М.С., Попко І.А.
8. **Тищенко О.** Прагмеми, етносимволи та лінгвокультуреми у художньому перекладі // Науковий вісник Південноукраїнського педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського. Лінгвістичні науки. Збірник наукових праць. №32. 2021. Одеса: Астропринт. С.248-272.
9. **Федоренко О.І.** Науково-технічний переклад (частина 1): Навчальний посібник. / Укл. Федоренко О.І. - Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2002. - 288 с.
10. **Федоренко О.І**. Науково-технічний переклад (частина 2): Навчальний посібник. / Укл. Федоренко О.І. - Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2002. - 246 с.
11. **N.Nesterenko, K.Lysenko**. A Course in Interpreting and Translation - Вінниця: Нова книга, 2006. - 246 с.
12. **Черноватий Л.М**., Карабан В.І., Пенькова І.О.,Ярощук І.П., Переклад англомовної економічної літератури. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 496с.
13. **Черноватий Л.М.,** Карабан В.І., Іванко Ю.П., Ліпко І.П., Переклад англомовної юридичної літератури. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 480с.

Інформаційні ресурси

http://www.guardian.co.uk

http://www.independent.co.uk

http://www.newyorker.com

http://www.ted.com/themes

http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish

Словники:

http://e2u.org.ua/
www.multitran.ru
www.macmillandictionary.com
www.merriam-webster.com
http://www.microsoft.com/Language/en-US/Default.aspx

Корпуси

http://corpus.byu.edu/coca/

Довідники

http://intent.gigatran.com/
http://www.chicagomanualofstyle.org/home.html
Академічний тлумачний словник http://sum.in.ua/
"Словники України" on-line http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/ http://pravylno.com.ua/

4. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Під час оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни застосовуються такі **критерії успішності навчання**:

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
91–100	**Відмінно**	Здобувач демонструє повні й вичерпні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни при розв'язуванні практичних завдань, може аналізувати і співставляти навчальний матеріал з даної та суміжних дисциплін. В повному обсязі знає як орієнтуватися в сучасному інформаційному потоці з метою удосконалення іншомовних умінь і навичок; володіє іноземною мовою при спілкуванні на професійні теми; вміє усного та письмово перекладати з використанням лексичних та граматичних трансформацій у текстах ділового та фахового спрямування. За час навчання при виконанні завдань, що відповідають тематиці та рівню складності курсу виявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно дискутувати, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються українською та іноземною мовами. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу передбаченого робочою програмою, або здобувач виявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи рішенні складних практичних завдань.
81–90	**Добре**	Здобувач демонструє добрі та вичерпні знання, володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на основі здобутих знань аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при рішенні практичних завдань, проте допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи вирішення практичних завдань з дисципліни. За час навчання при виконанні завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.
71–80	**Добре**	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових завдань з дисципліни. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та давати правильні відповіді, не використовує нові приклади, не застосовує знання в новій ситуації, не може встановити зв'язку з раніше вивченим матеріалом і матеріалом, який засвоєний при вивченні інших дисциплін.

Бали	Оцінка	Критерії оцінювання
61–70	**Задовільно**	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати завдання подібні тим, що розглядались на заняттях, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, усунути які здатен лише за допомогою викладача.
51–60	**Задовільно**	Здобувач володіє певними знаннями та основними положеннями, передбаченими робочою програмою дисципліни, на мінімально допустимому рівні для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми. З використанням основних теоретичних положень здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни з окремими прогалинами, які не перешкоджають подальшому засвоєнню програмного матеріалу Виконання лабораторних завдань, курсової роботи значно формалізовано та відсутнє глибоке розуміння самої роботи.
35–50	**Незадовільно**	Здобувач може відтворити окремі фрагменти знань з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час виконання завдань та результати поточного контролю в більшості є невірними та/або необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу дисципліни у здобувача відсутня, що створює перепони для подальшого засвоєння результатів навчання в рамках освітньої програми.
0–34	**Незадовільно**	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його відповіді підчас виконання різних видів робіт та результати поточного контролю є невірними та/або необґрунтованими. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Формою підсумкового контролю екзамен.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі засоби діагностики успішності навчання:
- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей під час практичних занять, написання контрольних робіт та поточне тестування);
- контроль за самостійною роботою (перевірка конспектів, виконання завдань до практичних занять);
- підсумковий контроль (диференційований залік та екзамен).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання. Оцінка із 100-бальної шкали в національну переводиться відповідно до діючого положення про освітній процес (91–100 – «відмінно», 71–90 – «добре», 51–70 – «задовільно», менше 51 – «незадовільно»).